

Tootmisettevõtete ärimudeli muutmise toetus

Taaste- ja
vastupidavusrahastu (RRF):
rohepöörde kiirendamine

Anari Lilleoja
EIS toetuste keskuse koordinaator
25.05.2022

Mis on RRF?

Ajutine taastevahend:

- 1) leevendada koroonaviiruse pandeemia majanduslikku ja sotsiaalset mõju;
- 2) muuta Euroopa majandus ja ühiskond kestlikumaks ja vastupidavamaks;
- 3) valmistada riigid ette rohe- ja digipöördega seotud probleemideks ja võimalusteks.

Green transition

Digital transformation

Smart, sustainable and inclusive growth

Social & territorial cohesion

Health, and economic, social and institutional resilience

Policies for next generation

Allikas: [EL veebileht](#)

446 MLN €

TERVISHOID, SOTSIAALKAITSE

- 280 mln € Tallinna haigla projekteerimine ja ehitus
- 46 mln € Kiirabi-lennuteenuse väljaarendamine
- 10 mln € Noorte tööpuudust vähendavad tööturumeetmed

116 MLN €

ETTEVÖTETE DIGIPÖÖRE

- 73 mln € Majanduse digipöörde toetamine
- 33 mln € Ettevõtete konkurentsivõime toetamine välisurgudel
- 10 mln € Digipööret toetavate oskuste arendamine

220 MLN

ETTEVÖTETE ROHEPÖÖRE

- 100 mln € Ettevõtete rohefond
- 8 mln € Rohetehnoloogiate arenguprogrammid
- 38 mln € Ressursitõhusate rohetehnoloogiate kasutuselevõtt
- 9 mln € Tootmisettevõtte ärimudeli toetus
- 50 mln € Vesiniku terviktehnoloogiate kasutuselevõtu edendamine
- 15 mln € Rohepööret toetavate oskuste arendamine

TAASTE- JA VASTUPIDAVUS- RAHASTU (RRF)*

982 MLN

119 MLN €

E-RIIK

- 43 mln € Riigi IT-baasteenuste reform: töökohta- ja servermajutusteenuste ümberkorraldamine digiriigi kestlikkuse tagamiseks
- 50 mln € Avalike digiteenuste reform: ettevõtjatele ja kodanikele riigi teenuste muutmine sündmuspõhiseks, proaktiivseks ja kõnekrati abil kasutatavaks
- 24 mln € Viimase miili netiühenduse kättesaadavuse tõstmine
- 4 mln € Rahapesu andmebüroo IT-investeeringud

92 MLN €

ENERGEETIKA JA ENERGIATÖHUSUS

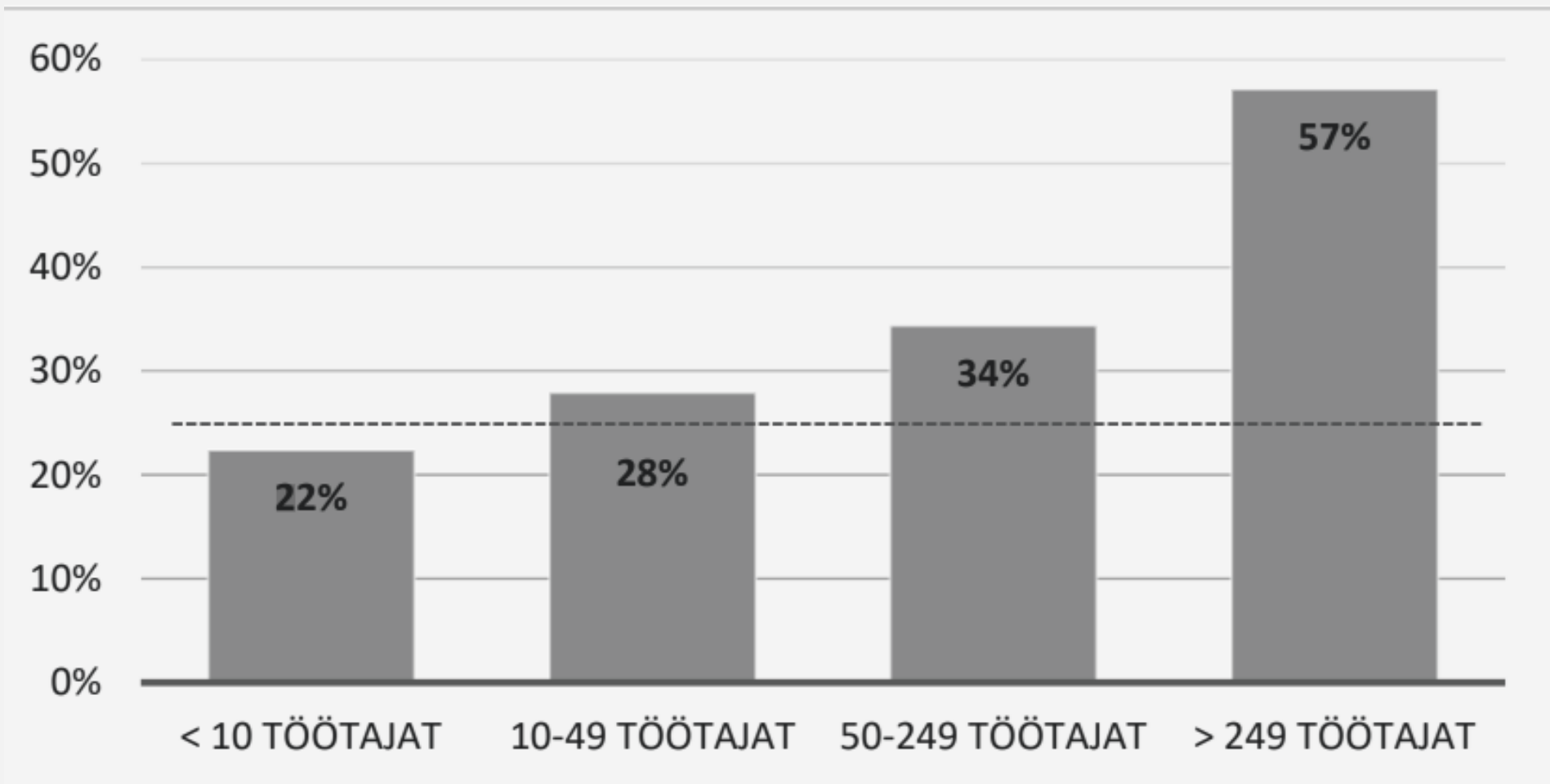
- 45 mln € Energeetika investeeringud taastuvenergia osakaalu kasvatamiseks
- 47 mln € Korterelamute ja väikeelamute energia-tõhususe suurendamine

96 MLN €

SÄÄSTLIK TRANSPORT

- 5 mln € KOVide kergliiklusteed
- 34 mln € Rohuküla raudtee
- 26 mln € Tallinna Vanasadama trammiliini ehitus
- 31 mln € Ülemiste ühisterminal

Kas kliimamuutused ja rohepööre mõjutavad minu ettevõtet tulevikus?

Allikas: [Eesti juhtimisvaldkonna uuring 2021](#)

Eesti ettevõtete juhid teadvustavad, et digitaliseerimisel, rohepöördel, küberturvalisusel ja uue põlvkonna töötajatel on mõju organisatsiooni keskkonnale, kuid juhid ei näe veel võimalusi, kuidas nendega toime tulla. Proaktiivne hoiak pigem puudub.

Kliimamuutus ja rohepööre – vaid 31% juhtidest peab seda oluliseks tulevikutrendiks

Tootmisettevõtjate ärimudeli muutmise toetus

Tööversioon

Eesmärk

Eesti tootmissektori toimepidevuse ja konkurentsivõime tagamine eksportturgudel ärimudeli ringsuse ja rohevõimekuse kaardistamise ning ärimudelit muutvate arendusprotsesside kaudu.

Sihtrühm: tööstus- mäetööstuse ettevõtjad (EMTAK B, C)

Eelarve: 9 000 000 eurot, jooksev taotlemine

Avamisaeg: juunis 2022

Kitsendused

Lubatud EMTAK B, C

Taotleja taotluse esitamise majandusaastale vahetult eelneva kahe majandusaasta põhitegevuse keskmise müügitulu kokku vastavalt äriregistrile esitatud majandusaasta aruandele, mille esitamise kohustus on saabunud, on vähemalt 200 000 eurot.

Projekti tegevused vastavad ei kahjusta oluliselt põhimõttele.

DNSH (ei kahjusta oluliselt)

Projektid ei tohi oluliselt kahjustada:

- kliimamuutuste leevendamist
- kliimamuutustega kohanemist
- vee- ja mereressursside kestlikku kasutamist ja kaitset
- ringmajandust (sh jäätmetekke vältimist ja jäätmete ringlussevõttu),
- saastuse vältimist ja tõrjet
- elurikkuse ja ökosüsteemide kaitset ja taastamist

Mõisted

Rohevõimekus on ettevõtte küpsuse tase ja pädevus keskkonnamõjudega tegelemisel

Roheaudit on protsess, mille raames kaardistatakse ettevõtte rohevõimekus ja koostatakse teekaart

Teekaart -> hinnang organisatsiooni rohevõimekusele ja äritegevuse ringsusele (sh. ärimudel, tootmine, tooted, teenused) -> mõtestatakse ettevõtja realistlik kasvupotentsiaal koos ettepanekutega võimalikeks arendustegevusteks -> luuakse nägemus olulisimatest kestlikku arengut toetavatest arendustegevustest (kaheks aastaks)

Väljundid

Toetuse andmisega panustatakse kahe väljundnäitaja saavutamisse:

- 1) ettevõtete rohevõimekuse kaardistamine (TEG1)
- 2) ärimudelit muutva arendustegevuse elluviimine (TEG2)

Tulemusnäitaja:

Toetatud projektide arv (2025. aastaks 70 projekti)

Roheaudit

Rohevaldkonna või ringmajanduse kogemusega eksperdi **teenuse ost** rohevõimekuse kaardistamiseks ja teekaardi koostamiseks => teekaart

Toetus kuni 10 000 eurot (ühekordse kindlasummalise maksena)

Projektide elluviimine: 6 kuud (kuni 31.12.2024)

Vähese tähtsusega abi, GBER (toetus 50%)

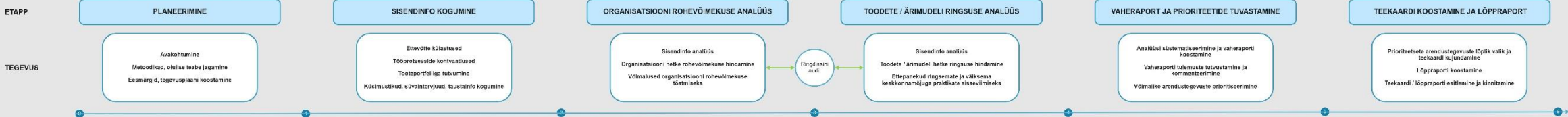
Taotlemine

- Taotlusvorm
- Projektimeeskonna kompetentside kirjeldus ning vastutusvaldkonnad + CVd
- Roheauditi läbiviija referentsid ja sõltumatuse kinnitus + CVd
- 2 hinnapakkumist iga protsessis osaleva ettevõttevälise nõustaja kohta
- Eelarve vorm, bilanss ja kasumiaruanne
- Analüüs projekti vastavuse kohta „Ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele

Roheauditi läbiviija(d)

Ekspert või ekspertide grupp, kes omab põhjalikke teadmisi ja kogemusi **ringmajandusest, keskkonnanstrateegiate** loomisest, toote ja teenuse **olelusringi kestlikust** kujundamisest ja/või **keskkonnamõju hindamisest**.

Eksperdil on lisaks eelnevale pädevus **kestlike tehnoloogiate** kasutamise, arendamise ja rakendamise osas ettevõtja põhitegevusalal.

ETAPP

TEGEVUS

ETAPI SISU

PLANEERIMINE

Aravohtumine
Metoodikad, ootuste teab jagamine
Eesmärgid, tegevusplaan koostamine

SISENDINFO KOGUMINE

Ettevõtte külastused
Tööprotsesside kohtvõttused
Tooteportfelliga tutvumine
Küsimustikud, suvaintervjuud, taustainfo kogumine

ORGANISATSIONI ROHEVÕIMEKUSE ANALÜÜS

Sisendinfo analüüs
Organisatsiooni hekke rohevõimekuse hindamine
Võimalused organisatsiooni rohevõimekuse tõstmiseks

TOODETE / ÄRIMUDELI RINGSUSE ANALÜÜS

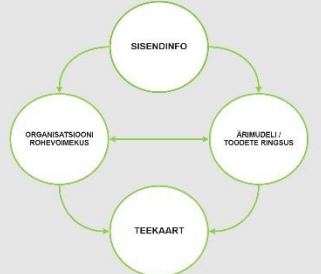
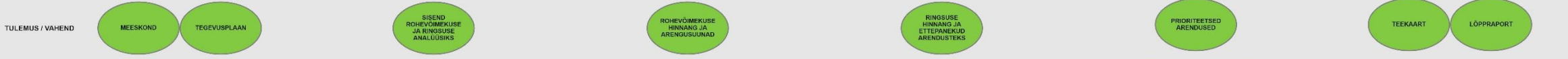
Sisendinfo analüüs
Toodete / ärimudeeli hekke ringsuse hindamine
Ettepanekud ringsemale ja väiksema keskkonnamõjuga praktikate sisseviimiseks

VAHERAPORT JA PRIORITEETIDE TUVASTAMINE

Analüüsi süstematiseerimine ja vaheraporti koostamine
Vaheraporti tulemuste tutvustamine ja kommentaaride saamine
Võimalike arendustegevuste prioritseerimine

TEEKAARDI KOOSTAMINE JA LÕPPRAPORT

Prioriteetsete arendustegevuste lõplik valik ja teekaardi kujundamine
Lõppraporti koostamine
Teekaardi / lõppraporti esitlemine ja kinnitamine

Töötajate arv

Käiel ettevõtte kasv (viimased 5 aastat)

Puhaskasum

Peamised majandustegevused (NAICS)

Põhitooted / teenused

Põhikliendid / klienditihedus

Põhiturud

Dimahtoodet / teenuste osakaal (ettevõtte enda arendatud)

On / Ei ole

%

Viimase viie aasta jooksul arendatud võiarendatud uute toodete osakaal

On / Ei ole

%

Milline on osatüüpide seas disainitud toodete / teenuste?

- Madal (tuntud või tunnustatud meetodite / tehnoloogiate kasutamine)
- Kõrg (väga uuenduslikud ja loovad projektid / tooted / teenused)
- Keskmise (mõnevõrd teadmata tulemustel viivalt uuenduslike integreerimine)
- Ei kehti

Toote disaini / arenduse eelane (suurt aastas)

Projektile määratud tavaline disainimeeskonna suurus

On / Ei ole

Arv

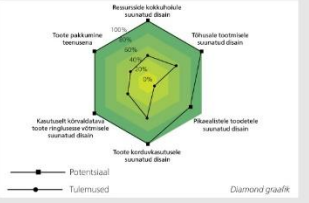
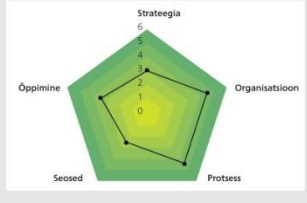
Strateegia

Hinnatase: tegur

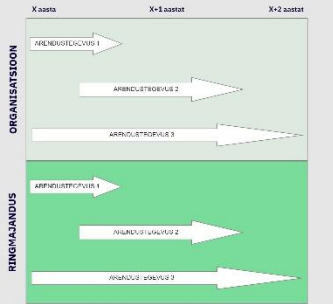
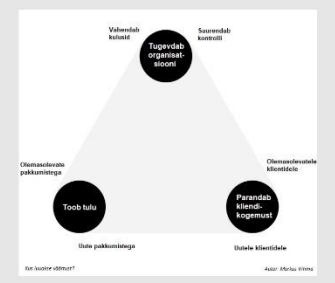
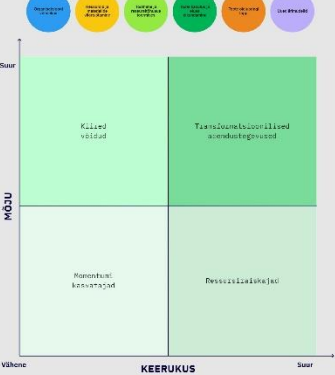
JAH osaliselt EI

Märkused

- Kas organisatsiooni mõistetakse innovatsioonist ja (ringdisainist) saadavat tulu?
- Kas innovatsioonidisain osaleb organisatsiooni strateegias või strateegilises planeerimises?
- Kas jätkusuutlikkus / keskkonna- teemad on lõimitud organisatsiooni strateegiasse?
- Kas organisatsioonil on hästi korraldatud strateegilise planeerimise protsess, mis toetab (ringdisain) muudatuste tegevust eesmärgid ja kavandatud tegevusi?
- Kas kogu organisatsiooni tunatakse ja mõistetakse innovatsiooni / disainistrateegiaid?
- Kas strateegilisi eesmärgid ja sihte jälgitakse regulaarselt?

Resursside määratlemine	Footprintstapp	Toote kasutusstapp	Toote disaini / toote määratlemine	Uued (ringdisain) määratlemine
Materjalide kasutamine	Resursside kasutamine	Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine
Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine
Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine
Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine	Materjalide kasutamine

PLANEERIMINE

Teekaardi välja töötamiseks moodustatakse ettevõtte juhtkonnast, valdkondlikest juhtidest, spetsialistidest ja ettevõttevälisest nõustajast koosnev pädev tuumikmeeskond.

Toimub meeskonna avakohtumine, mille käigus lepitakse kokku teekaardi koostamise eesmärk ja oodatav tulemus, üldine korraldus, orienteeruv ajakava ning ressursivajadus. Täiendavalt selgitatakse protsessi sisu, antakse lühikäsitluste rakendatavatest meetodidest ning jagatakse muud olulisi teavet. Kogu informatsioon dokumenteeritakse ja plaan kinnitatakse.

Lepitakse kokku jätkukohtumised, -külastused ja järgnevad konkreetsed sammud.

Arukas planeerimine aitab nõustajal valida eesmärkide saavutamiseks sobivaima lähenemise. Ühtlasi, juhitakse sel moel osapoolte ootusi ning tagatakse arusaam protsessi sisendist, olemusest ja väljundist.

SISENDINFO KOGUMINE

Nõustaja omandab esmajärgus ülevaate ettevõtte toimimisest tutvudes ärimudelil, tooteportfelli, juhtimissüsteemi, organisatsiooni struktuuri ja majandustulemustega. Seejärel väisab ettevõtet, sooritab nii süvaintervjuusid kui ka kohtvaatlusi, viib ennast kurssi töökorralduse ja -protsessidega (sh. tootearendus ja -disain, kasutatavad tehnoloogiad, jms) ning mõistab planeeritavaid arengusuundi.

Samuti, saab infot peamiste klientide, kliendisuhete ja -ootuste, tarnijate ning konkurentsiseisundi kohta. Vajadusel sooritab täiendavaid kohtumisi klientide ja koostööpartneritega.

Üksikasjalik arusaam ettevõtte toimimisest ja tegevusvaldkonnast teravikuna ning toetavad süvaintervjuud meeskonna liikmetega (vajadusel ka teiste võtmetöötajatega) on sisendiks edasisesse analüüsitoimingutesse.

ORGANISATSIOONI ROHEVÕIMEKUSE ANALÜÜS

Analüüsi eesmärgiks on tuvastada organisatsiooni hetke võimekus tegeleda kestliku äriarendamise, -disaini ja innovatsiooniga laiemalt. Samuti pakkuda välja lahendusi võimekuse tõstmiseks.

Tuginedes kogutud sisendinfole, hindab ja analüüsib nõustaja üksikasjalikult ettevõtte olemasolevat äristrateegiat, juhtimissüsteemi taset, tootearenduse ja -disaini juhtimise praktikaid ning muude oluliste juhtimisaspektide olemasolu, mis on vajalikud ringmajanduse põhimõtete edukaks integreerimiseks. Tüüpiliste hinnatavate parameetritena on soovitatav kasutada - **strateegia; organisatsioon, protsess, seosed, õppimine**. Tulemus esitatakse visuaalsel skaalal koos juurdekuuluvate järelduste ja arenguvõimalustega.

Organisatsiooni rohevõimekuse hindamine on oluline kuna laiapõhjaline ettevõtte / ärimudelil rohepööramine ja ringmajanduse põhimõtete juurutamine saab toimuda ainult seda soosiva "keskkonna" toel.

TOODETE / ÄRIMUDELI RINGSUSE ANALÜÜS

Lisaks organisatsiooni rohevõimekuse hindamisele, sooritab nõustaja (võimalusel tuumikmeeskonda rühmatööna kaasates) olemasolevate toodete / teenuste / ärimudeli ringsuse analüüsi.

Tuginedes **toote olemusringi etappidele**, alates tootematerjalide valikust kuni toote eluea lõpuetapini (sh. eraldi uute ärimudelite kategooria), selgitatakse välja, mil määral on täna ringmajanduse põhimõtted põhiiritegevusse juurutatud ning kui perspektiivne võiks nende tootearendusse rakendamine olla tulevikus. Tulemus esitatakse visuaalsel skaalal koos juurdekuuluvate selgitustega (nt. miks arvatakse, et ollakse täna tasemel x ning miks leitakse, et võiks areneda tasemele y).

Nõustaja jätkab detailsema analüüsiga, mõtestab põhjalikumalt lahti kitsaskohad ning kujundab ettepanekud, milliste lahenduste abil on realistlik kategooriate lõikes arengupotentsiaal saavutada. Võimalusel toetab kirjeldatud esmahinnangutega maksumusele ja mõjule.

VAHERAPORT JA PRIORITEETIDE TUVASTAMINE

Protsessi eelviimases etapis süstematiseerib nõustaja analüüsi tulemeid, koostab vaheraporti (nt. PDF-formaadis) ja edastab selle tuumikmeeskonnale tutvumiseks.

Mainitule järgneva meeskonna kohtumise käigus mõtestab nõustaja üksikasjalikult lahti hinnangud organisatsiooni rohevõimekusele ja toodete / ärimudeli ringsusele ning põhjendab ettepanekuid võimalikeks arendustegevusteks. Arutelu toetab aktiivne küsimuste ja vastuste vool. Esitatud informatsioon suunatakse organisatsiooni sisse täiendavaks kommenteerimiseks.

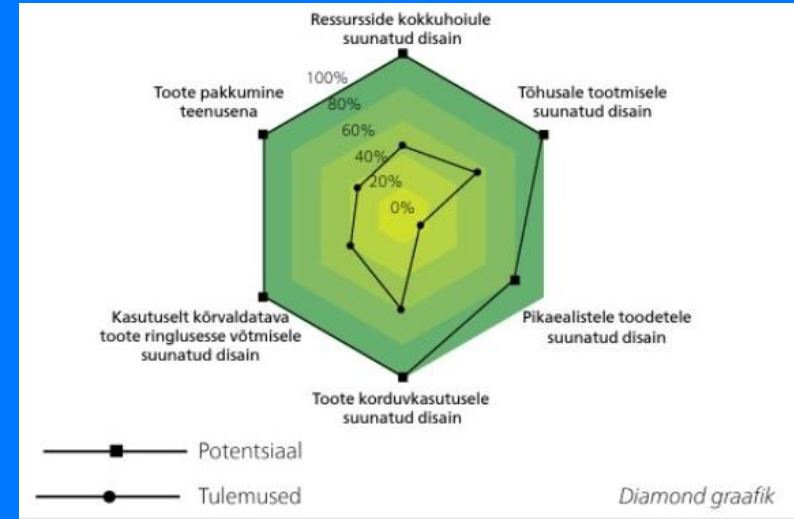
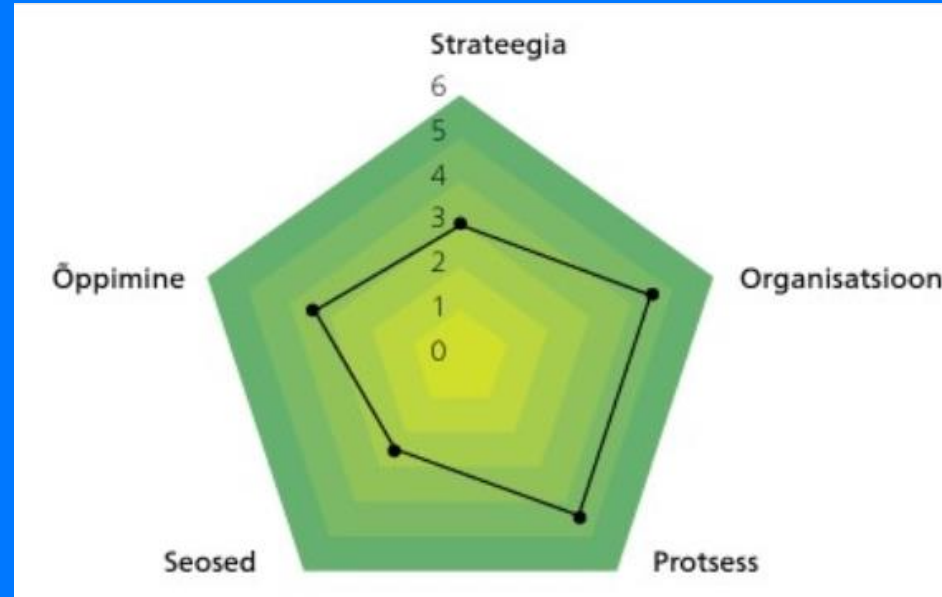
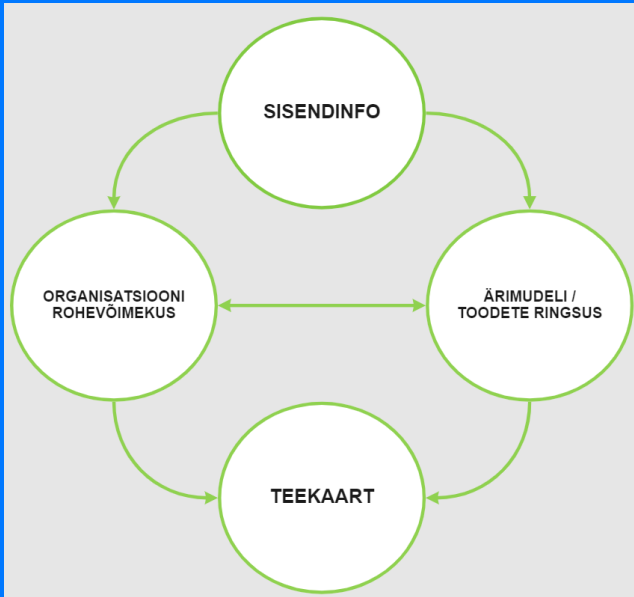
Kommentaariid kokku kogutud ja läbi arutletud, sooritab meeskond (või ka laiendatud koosseisus) nõustaja eestvedamisel rühmatöö. Kõigepealt analüüsitakse arendustegevusi (igal kategoorial oma värvilegend) **mõjukeerukuse maatriksi** abil ja rakendatakse esmane sõelumine. Seejärel hinnatakse initsiatiive läbi **väärtuse loome graafiku**. Tööloik pädib hääletuse ja prioriteetsete arendustegevuste tuvastamisega.

TEEKAARDI KOOSTAMINE JA LÕPPRAPORT

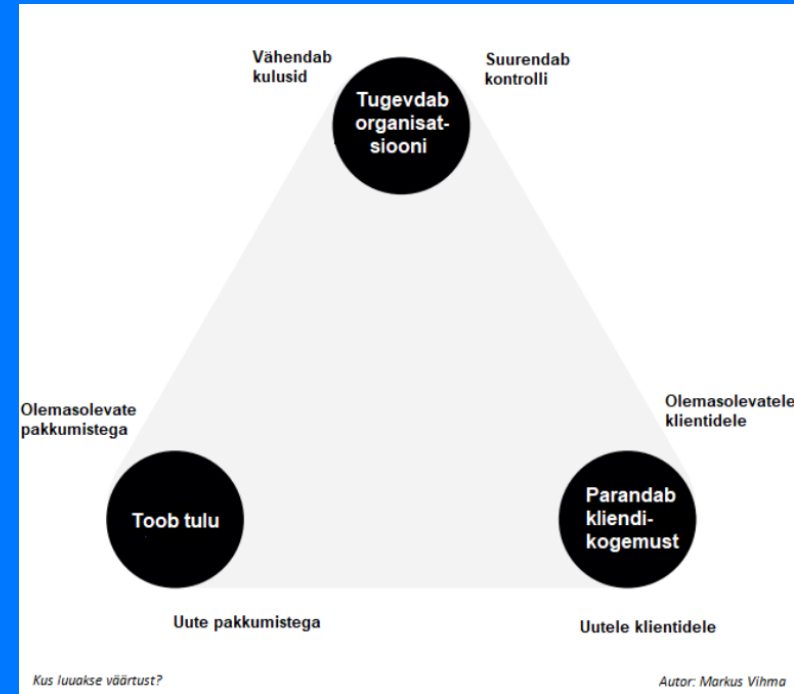
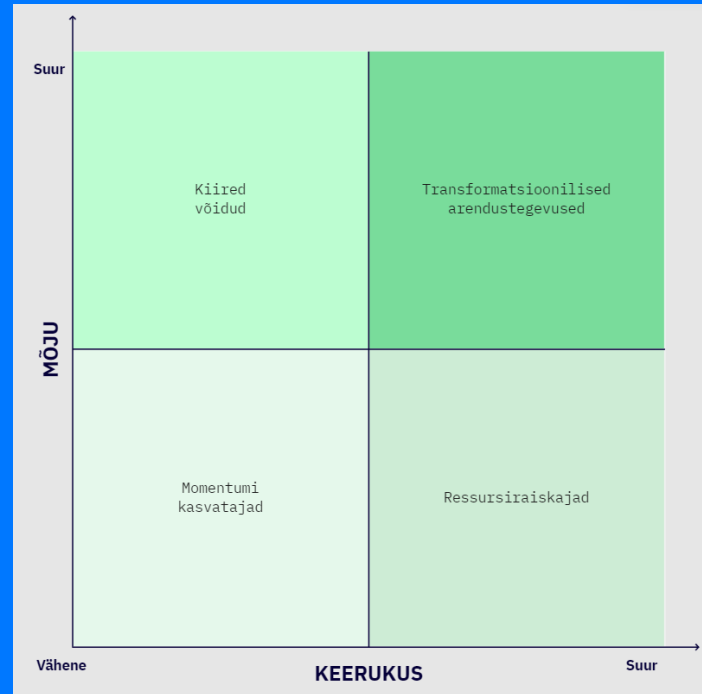
Prioriteetsed arendustegevused tuvastatud, määratakse rühmatöö viimases sammus nende orienteeruv kestus ja järjestatus. Langetatakse valik ja kujundatakse järgnevaks paariks aastaks nägemus teekaardist. Veendumaks, et ükski oluline initsiatiiv ei ole jäänud tähelepanuta, taaskülastatakse eelmises etapis tehtut ja otsustatud. Vajadusel teekaarti täiendatakse. Nõustumine toimub tuumikmeeskonna üksmeele alusel.

Nõustaja jätkab väljatöötatud nägemuse süstematiseerimise ja laiendamise, koostab lõppraporti (nt. PDF-formaadis) ning esitab selle tuumikmeeskonnale tutvumiseks. Võimalikest kommentaaridest lähtuvalt viiakse dokumenti sisse viimased parandused.

Teekaardi / lõppraporti esitlemine ja kinnitamine on soovitatav läbi viia (meeskonna) lõpuseminari käigus.

Ressursid	Tootmisetapp	Toote kasutusetapp		Toote olelusringi lõpp	Uued ärimudelid
Materjalide väärtustamine	Ressursitõhusus - tõhus tootmisprotsess	Materjalikasutuse aeglustamine ehk toote eluea pikendamine		Materjalikasutuse sulgemine	Materjalikasutuse vältimine Toote/teenuse mudelid
Materjalide kasutuse optimeerimine	Tootmisjääkide tekke vältimine	Toote kõrge väärtuse loomine (kvaliteet, vastupidavad materjalid)	Toodete korduskasutatavuse tagamine	Toodete ringlussevõtu tagamine	Tootele keskendunud mudelid (toode+lisateenus)
Materjalide valik	Tootmisjääkide ja kõrvaltoodete kasutamine	Toote väärtuse hoidmine (toote uuendamine, kohandamine ja hooldus)	Toodete korduskasutus (ärimudelina)	Toodete kerge lammutatavus	Kasutusele keskendunud teenus (liisimine, rentimine, ühiskasutus)
Erinevate materjalide hulk	Tootmisjääkide vahetamine - Tööstussümbioos	Toote väärtuse taastamine (parandamine ja korrastamine)		Toodete või neist tekkinud jäätmete kogumissüsteemi ja transportimise tagamine	Tulemusele keskendunud teenus
Pakendi disain					

Teekaart

- 1) ettevõtte rohevõimekuse kaardistus (äristrateegia, juhtimissüsteem, tootearenduse ja -disainijuhtimise praktikad) ja ettepanekuid võimekuse tõstmiseks
- 2) äritegevuse (ärimudel, tootmine, tooted ja teenused) ringsuse ja selle kasvupotentsiaali analüüs koos ettepanekutega
- 3) hinnang kestlikku arengut toetavate arenduseesmärkide prioriteetsusele -> sisend edasise lähteülesande koostamiseks ja tegevuse hinnastamiseks;
- 4) arendustegevus(t)e kestus, järjestatus ja 2a tegevuskava

TEG1 kokkuvõte

- Hea võimalus hinnata ettevõtja KHG jalajälge
- Suureneb roheteadlikkus ning võimaluste kaardistamine tulevikuks
- Baasvalmiduse loomine jätkutoetuste ja –teenuste kasutamiseks
- Võimalus liikuda edasi 2. tegevussuunda teekaardist tuleneva(te) arendustegevus(t)e elluviimiseks – ei ole kohustuslik

Arenduse elluviimine (TEG2)

Kirjeldatakse vähemalt üks teekaardist tulenev põhitegevuse prioriteet ja viiakse see projekti jooksul ellu.

- **Protsessidele** suunatud tegevused (KHG jalajälg, sisendinfo kogumise süsteemide arendamine, integreerimine)
- **Tootearendus** (materjalid, tooted, teenused)

PS! Kui arendustegevus on suunatud kliimamõju hindamisele (süsiniku jalajälg), tuleb kasutada riiklikult tunnustatud metoodikat

Arenduse elluviimine

Jooksev taotlemine

Projekti kestus kuni 18 kuud (kuni 31.12.2025)

Toetus kuni 200 000 eurot

VTA, GBER (toetus 45-50%)

Taotlemise eelduseks on määruse nõuetele vastav teekaart

Arenduse elluviimine

Abikõlblikud kulud:

- Protsesside ja tootearendusele suunatud tegevuste elluviimine
- Nõustamisteenus
- „Rohetöökoha“ loomine
- Juhtkonna ja töötajate koolitamine (ringmajanduse, kestlik areng)
- Teenuste, patentide ja muude immateriaalsete varade valideerimine

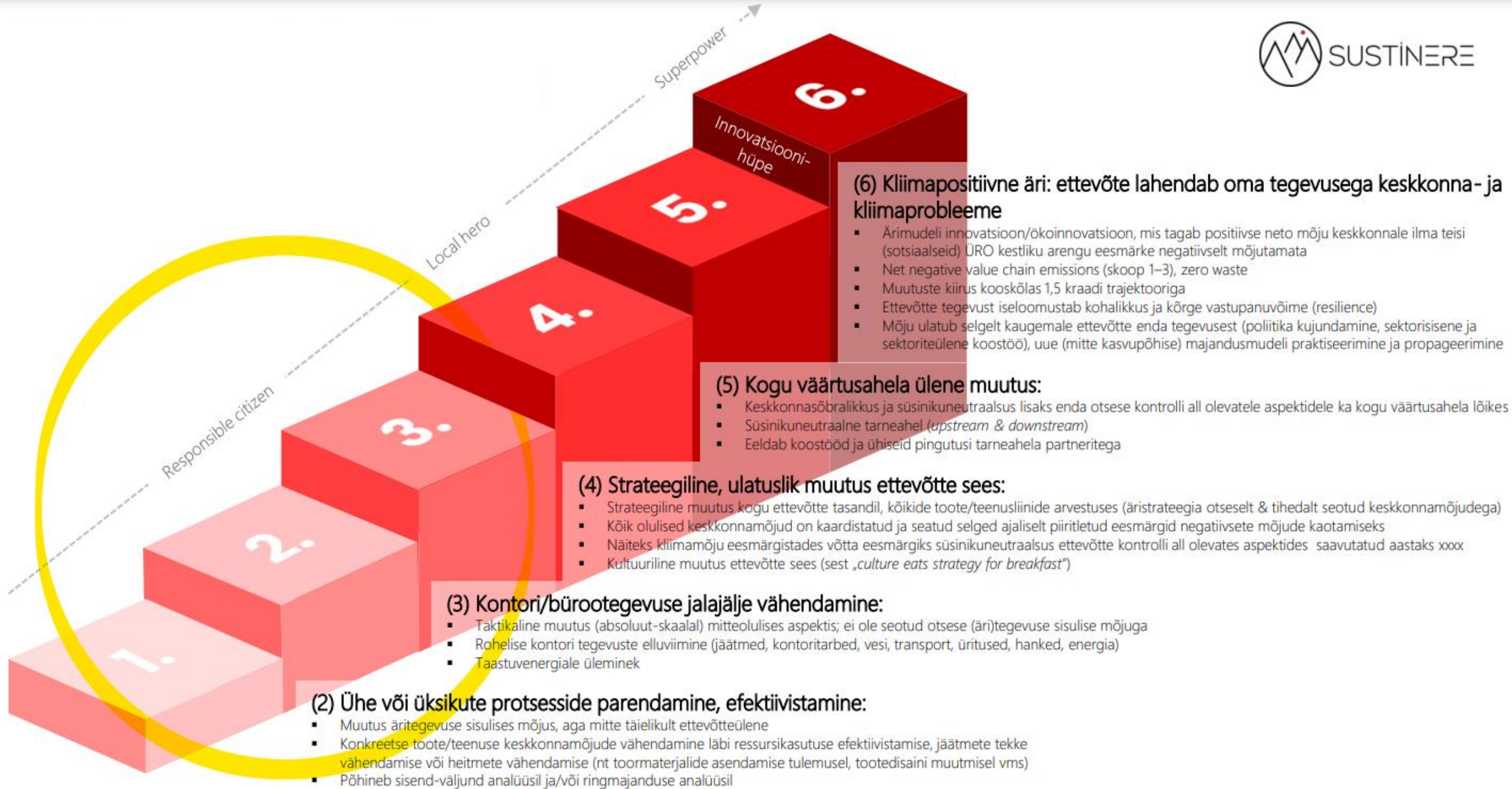
Taotlemine

- Taotlus
- Teekaart
- Lähteülesanne
- Hinnapakkumised ostetavate teenuste kohta (a' 2tk)
- Eelarve vorm
- Analüüs projekti vastavuse kohta „Ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele
- Bilanss ja kasumiaruanne
- Majandusnäitajate prognoos
- Nõustaja kaasamise korral referentside kirjeldus ja hinnapakkumised

Elluviimine ja tulemus

- Taotlusi hinnatakse hindamiskomisjonis
- Elluviimine kuni 18 kuud (31.12.2025)
- Väljamaksed peale aruandlusperioodi (4-6 kuud)

- Loodud eeldused ärimudeli edasiseks rohepööramiseks
- Valmidus kaasata lisaressursse (rahastust) jätkutegevuste elluviimiseks

Anari Lilleoja
Anari.Lilleoja@eas.ee
524 6477

